

ดนตรีในประเพณีแห่พญายม ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

Music in Paya Yom Procession Tradition in Bang Pra Sub-district, Sri Racha District, Chonburi Province

กิตติภัณฑ์ ชิตเทพ¹
Kittipan Chittip

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งศึกษาดนตรีที่เกี่ยวข้องกับประเพณีแห่พญายม ตำบลบางพระ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ดนตรีที่ใช้ในพิธีแห่พญายม 2 ลักษณะ คือ ดนตรีที่ใช้ในขบวนแห่ ประกอบด้วยคณะกลองยาวจำนวน 3 คณะ ได้แก่ คณะกลองยาวนายสาคร มีทรัพย์ คณะนายสมควร บุญรอด และคณะโรงเรียนอนุบาลบางพระ โดยคณะนายสมควร บุญรอด มีเครื่องดนตรีดำเนินหน่อง ได้แก่ ระนาดเอกและซอตัวง บทเพลงที่พบได้แก่ เพลงจีนตอกไม้ เพลงพม่าทุ่งเล เพลงพม่ารำขวน สำหรับดนตรี พระโคมพิธีบางสรวงมีพระมหาณปภูวิหาริย์ สยามกพ จากเทวสถานโบสถ์พระมหาณ กรุงเทพมหานคร เป็นผู้ทำ พิธี พบเครื่องดนตรีได้แก่ ฆ้องชัย สังข์ และบันเทาเวร แบ่งพิธีกรรมเป็น 11 ขั้นตอน มีพระโคมดนตรีทั้งหมด 5 ครั้ง คือ การเชิญเทวดา การอวยพรผู้เข้าร่วมพิธี การถวายเครื่องสังเวย การกล่าวอวยพร และการโปรด ข้าวตอกดอกไม้ การประโคมดนตรีทั้ง 5 ครั้ง โดยพบว่าการประโคมครั้งที่ 1-4 ฆ้องชัยเริ่มเป็นสัญญาณให้ สังข์และบันเทาเวรเรลงพร้อมกันอย่างต่อเนื่อง และเมื่อฆ้องชัยลั่นถึงครั้งที่ 3 เป็นสัญญาณให้หยุด และ ในการประโคมครั้งที่ 5 เป็นการประโคมที่ใช้เวลายาวนานที่สุด นอกจากนี้ยังพบเพลงหน้าพาทย์ที่เกี่ยวข้อง คือ เพลงสาธุการ เพลงโปรดข้าวตอก และเพลงตระเชิญ ซึ่งเพลงตระเชิญถูกนำมาในการอันเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใน พิธีบางสรวงพญายมในอดีต

คำสำคัญ: ดนตรี / ประเพณี / พิธีกรรม / แห่พญายม / บางพระ

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรี คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

This is a qualitative research, the study aimed to investigate Music used in Paya Yom procession tradition in Bang Pra Sub-district, Sri Racha District, Chonburi in 2017. Two kinds of music were found, firstly, the music used in the Paya Yom procession were Klong Yao or the long tail drum ensemble. There were 3 troupes of Klong Yao who were willing to join the festival without any payment consisted of Sakorn Meesub troupe; Somkuarn Boonrod troupe; and BangPra Kindergarten school troupe. The Klong Yao playing pattern of Somkuarn Boonrod troupe used melodic instruments: Ranat Ek and Saw Duang to play the pieces such as Chine Tok Mai; Pama Tungle; Pama Rum Kwan etc. Secondly the music used in the Paya Yom warship ritual led by Brahman Patiharn Sayompop who came from Devasthan Brahman shrine, Bangkok. The ensemble called Prakom ensemble consisted of Kwang Chai; Sung; and Bundor. The warship ritual was divided into eleven stages, the music was played in five stages of the ritual: inviting the angels; blessing the participants; offering oblation; blessing, and spreading the flower. According to the five times playing of Prakom music, Kwang Chai was played for three times slowly, at the first play of Kwang Chai, Sung and Bundor played together continuously and stop by the last play of Kwang Chai, the last stage of music playing was the longest. There are ritual songs involved: Satukarn; Proy Kaotok; and Tra Choen, especially Tra Choen used to accompany the ritual in the past.

Keyword: Music; Tradition; Ritual; Paya Yom Procession; Bang Pra

บทนำ

จังหวัดชลบุรี เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่และยาวนานจังหวัดหนึ่งในพื้นที่เขตภาคตะวันออก โดยปรากฏเป็นชื่อชุมชนที่ปรากฏอยู่ในแผนที่ไตรภูมิสมัยกรุงศรีอยุธยา คือ บางทราย บางปลาสร้อย บางพระเรือ และบางละมุง จากชื่อชุมชนประวัติศาสตร์ดังที่กล่าว ชุมชนบางพระเรือ หรือ ในปัจจุบันเป็นที่รู้จักกันในชื่อ ตำบลบางพระ หนึ่งในเขตการปกครองของอำเภอศรีราชา เป็นพื้นที่ที่ได้รับการยอมรับในเรื่องของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ที่ถูกร้อยเรียงเจริญไว้ในคำขวัญของตำบลบางพระที่ว่า “อาหารทะเลสด แหล่งธรรมชาติเลื่อง เมืองสามพระดี ประเพณีแห่งพญาณ ชมพระพุทธบาทร้อยปี”

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้ขึ้นทะเบียนประเพณีแห่งพญาณบางพระ จังหวัดชลบุรี ให้เป็นมรดกทางภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2556 โดยทางกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้แสดงถึงความสำคัญและประวัติความเป็นมาอันยาวนานของประเพณีแห่งพญาณของตำบลบางพระ เป็นประเพณีซึ่งเกิดจากภูมิปัญญาของชาวตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ในสมัยนั้นเป็นชุมชน

ชายทะเลและภูมิประเทศเป็นป่ารกร ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่นา และประมง ต่อมาได้เกิดการแพร่ระบาดของโรคมาลาเรียทำให้คนเจ็บป่วยล้มตายจำนวนมาก ไม่มีวิธีการได้แก่ไขได้ จนวันหนึ่งมีชาวบ้านผ่านว่ามีวิธีการที่จะลบล้างให้พ้นจากความทุกข์ภัยนั้นได้ ต้องปั้นองค์พญาym และให้ชาวบ้านมาร่วมตัวกันที่กลางลานบ้านเพื่อทำพิธีบวงสรวง เช่นไห้ว ขอมาลาโทษฝากความทุกข์โศกโรคภัยให้เจ็บแล้วนำองค์พญาymไปปลอยในทะเล จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่สืบต่อ

ปัจจุบัน ประชาชนชาวตำบลบางพระ จังหวัดชลบุรีได้สืบสานประเพณีดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นความร่วมมือของชาวบ้านและมีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาให้การสนับสนุนประเพณีนี้ ซึ่งในการปั้นองค์พญาym จะใช้โครง漉ดขี้นรูป เครื่องทรงใช้ปูนที่ทำจากเปลือกหอยบดผสมทรายละเอียดทำให้ดูส่างาน่าเกรงขาม เมื่อปั้นองค์พญาymเสร็จแล้ว ในวันที่ 17 เมษายน ชาวบ้านจะมาร่วมตัวกัน เพื่ออัญเชิญองค์พญาymไปประทับ ณ ชุมชนคือเข้าพัฒนา หมู่ที่ 4 เพื่อทำพิธีเบิกเนตรและทอดผ้าป่าปันเงินถวายวัดรุ่งขึ้นวันที่ 18 เมษายน ซึ่งเป็นวันสุดท้ายเทศกาลวันไฟ燎สารกรานต์ของตำบลบางพระ เวลาประมาณ 13.00 น. จะอัญเชิญองค์พญาymขึ้นบนรถยนต์ ชุมชนต่างๆ ห้างร้านบริษัท และหน่วยงานราชการจะจัดตกแต่งรถบุปผาตืออย่างสวยงาม เข้าร่วมในริวบวนแห่อัญเชิญองค์พญาym โดยใช้เส้นทางตามถนนสุขุมวิท ไปรอบชุมชนต่างๆ ในตำบลบางพระ ตลอดเส้นทางจะมีประชาชนคอยสรงน้ำพุทธรูป เมื่ออัญเชิญองค์พญาymมาถึงบริเวณพิธี ชาวบ้านจะช่วยกันแบกขึ้นประทับบนโถที่จัดเตรียมไว้โดยหันหน้าท่านออกสู่ทะเล เปื้องหน้ามีเครื่องบูชาประกอบด้วยกระถางธูป บายศรี แจกนดอกไม้ พร้อมอาหารเครื่อง เช่น ความหวานและผลไม้ ก่อนนำท่านลงสู่ทะเลชาวบ้านได้นิมนต์พระสงฆ์จากวัดต่างๆ ในชุมชน 9 รูปเจริญพระพุทธมนต์ และพระมหาณีหลวงจากเทวสถานโบสถ์พระมหาณีทำพิธีอ่าน เทวโองการเสร็จแล้วเชิญชาวบ้านจุดธูปอธิฐานจิตเพื่อฝ่าเคราะห์ทุกข์โศกไปกับองค์พญาym และจุดธูปถวายเครื่องสังเวยท้าวจตุโลกบาลทั้ง 4 ทิศ จากนั้นจึงเชิญลงบนแพโดยลงสู่ทะเลจะมีขบวนเรือประมงมาลากจูงแพเพื่อนำท่านไปปลอยองค์สู่ปากอ่าวบางพระให้ไกลที่สุด เป็นอันเสร็จพิธี (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2560)

ผู้วิจัยได้มีโอกาสเป็นนักดนตรีในงานประเพณีแห่พญาym ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ในปี พ.ศ. 2550 โดยรับหน้าที่บรรเลงระนาดทุ่มในวงปีพายไม้แข็ง ในขณะนั้นเป็นนิสิตของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยการบรรเลงในครั้นนั้น เป็นการบรรเลงเพลงตราระเชิญ ในพิธีบวงสรวงรูปปั้นจำลองพญาym ก่อนพิธีการลอยรูปปั้นพญาymลงทะเลไป ซึ่งเพลงตราระเชิญ เป็นเพลงหน้าพาย หรือเพลงประกอบอาภกับกิริยาที่ใช้ในการแสดง หรือนัยแห่งพิธีกรรม เช่น พิธีไหว้ครุณตรีไทยและนาฎศิลป์ ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทของดนตรีที่หน้าที่อยู่ 2 ประการได้แก่ ดนตรีเพื่อประกอบพิธีกรรม และดนตรีเพื่อการขับกล่อม จึงเป็นเหตุให้เป็นแรงบันดาลใจให้กับการศึกษาเรื่องดนตรีที่พบในประเพณีแห่พญาym ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดการศึกษาวิจัยเรื่องดนตรีในประเพณีแห่พญาym ที่มุ่งศึกษาบริบททางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีการแห่พญาym และบริบททางดนตรีที่

ปรากฏพบในปัจจุบัน เพื่อเป็นการเก็บรวมรวมข้อมูลเชิงวิชาการ และเป็นหนึ่งในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาบริบทนตรีในประเพณีแห่งพญายม ตำบลบางพระ จังหวัดชลบุรี

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ตนตรีในประเพณีแห่งพญายม ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลเอกสารและการสัมภาษณ์บุคคลดังนี้

ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่างๆ ที่มีรายละเอียดความทั่วไป เช่น วิทยานิพนธ์และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จากสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยบูรพา สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนามในพื้นที่ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เพื่อสังเกตการณ์ ประเพณีแห่งพญายม ประจำปี พ.ศ. 2560

สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีแห่งพญายม ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีโดยตรง ได้แก่ นายสมเจตน์ เกตุวัตถุ นายนกเทศมนตรีตำบลบางพระ ครูถาวร แสงจิต (ปัจจุบันถึงแก่กรรม) ศิลปินนตรีไทยอาวุโส จังหวัดชลบุรี ครูแปลง เมื่อตนนุช ศิลปินนตรีไทยอาวุโส จังหวัดชลบุรี รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทร คงขำ หัวหน้าภาควิชาศรีรัตนคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อดีตอาจารย์ประจำสาขาวิชาศรีรัตนคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา นายปานิช สมภพ พระมหาณ์ผู้ทำพิธีแห่งพญายม ตำบลบางพระ จังหวัดชลบุรี อาจารย์ทันกุกดี ไทยธรรม อดีตเลขานุการสภาวัฒนธรรมตำบลบางพระ และอดีตคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอศรีราชา

ทำการถอดข้อมูลเสียง ข้อมูลภาพ ข้อมูลสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ประเพณีแห่งพญายม ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี จัดขึ้นระหว่างวันที่ 17–18 เมษายน ของทุกปี ซึ่งตรงกับช่วงเทศกาลสงกรานต์ หรือชาวท้องถิ่นเรียกว่า “วันไฟหลา” หมายถึงการเล่นน้ำสงกรานต์ต่อจากเทศบาลสงกรานต์ โดยปกติเริ่มจะมีการเล่นน้ำสงกรานต์กันระหว่างวันที่ 13 – 15 เมษายน ในหลายพื้นที่ของประเทศไทย สำหรับในพื้นที่ภาคตะวันออก ตั้งแต่บางแสน บางพระ และพัทยาซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในด้านการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลพื้นที่ภาคสนามประเพณีแห่งพญายม ปรากฏพบตนตรีที่ใช้ในประเพณีแห่งพญายม ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี อยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะแรกคือตนตรีที่ใช้สำหรับการแห่ขบวน ในที่นี้พวงกลองยาว และลักษณะที่สองคือ ตนตรีประโคม สำหรับการบวงสรวงทุนพญายม

จากการสัมภาษณ์ครูแปลง เนื่องนุช ศิลปินในท้องถิ่นตำบลบางพระ สามารถสรุปข้อมูลได้ว่า ไม่พบว่ามีการใช้ช่วงปีพاทย์หรือวันตรีแบบประเพณีในการใช้ประกอบพิธีกรรม ซึ่งครูแปลง เนื่องนุช เคยได้รับเชิญให้ไปบรรเลงวงดนตรีในงาน แต่เป็นการบรรเลงในลักษณะของการขับกล่อม ในงานพิธีรดน้ำผึ้งสูงอายุ (แปลง เนื่องนุช, สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2560)

ภาพที่ 1 (ซ้าย) ครูแปลง เนื่องนุช

ภาพที่ 2 (ขวา) ครูผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต (ปัจจุบันถึงแก่กรรม)

จากการสัมภาษณ์ครูผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต (ปัจจุบันถึงแก่กรรม) ศิลปินในท้องถิ่นชลบุรี สามารถสรุปข้อมูลได้ว่าไม่เคยปรากฏพบร่วมกับมีการใช้ช่วงปีพาทย์ในพิธี แต่มีการบรรเลงวงแต่รวงในช่วงแห่พญายม ครูเล่าว่าการแห่พญายมนั้น เป็นงานที่หนัก เพราะช่วงแห่มีระยะทางไกล นักดนตรีเลยไม่ค่อยมีครรภ์งานแห่พญายม (ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2560)

จากการลงพื้นที่ภาคสนาม ผู้วิจัยพบคลังกลองจำนวน 3 คัน ได้แก่ คลังกลองยาวนายสาคร มีทรัพย์ คลังกลองยาวนายสมควร บุญรอด และคลังกลองยาวของโรงเรียนอนุบาลบางพระ

ภาพที่ 3 (ซ้าย) ผู้วิจัยกำลังสัมภาษณ์นายสาคร มีทรัพย์

ภาพที่ 4 (ขวา) คลังกลองยาวของ

นายสาคร มีทรัพย์

จากการสัมภาษณ์นายสาคร มีทรัพย์ หัวหน้าคณบดีกลองยาว สามารถสรุปได้ว่า คณบดีกลองยาวของนายสาคร มีทรัพย์ ได้ม้าช่วยในประเพณีแห่พญายม ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีมาหลายปี โดยที่ ไม่ได้มีการร่วมจ้างแต่อย่างใด เนื่องจากอยู่ในชุมชนเดียวกันจึงช่วยเหลืองานประเพณีชุมชนได้ทุกปี การร่วมขบวนแห่ของชุมชนเป็นการร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านของแต่ละชุมชน (สาคร มีทรัพย์, สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2560)

ກາພທີ 5 (ຫ້າຍ) ນາຍສມຄວຣ ບຸຜູຮອດ

ภาพที่ 6 (ขวา) คณะกลองป่ายวนายสมควร บลรอด

นายสมควร บุญรอด ปัจจุบันอายุ 57 ปี หัวหน้าคณากลองยาสมควร บุญรอด ผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงกลองยาและการผลิตกลองยาด้วยวัสดุสแตนเลส ของตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดคณากลองยาเข้าร่วมประเพณีแห่พญายม ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลากว่า 10 ปี

จากการสัมภาษณ์นายสมควร บุญรอด สามารถสรุปได้ว่า นายสมควร บุญรอด ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานราชการในการจัดคณะกลองยา โดยได้จัดบรรดาลูกศิษย์จากโรงเรียนที่นายสมควร บุญรอดสอนพิเศษ ได้แก่ โรงเรียนบ้านทวยกรุ โรงเรียนทางตรง และโรงเรียนชาลาก รวมไปถึงนักศคนตรีที่รู้จักในการเข้าร่วมประเพณีแห่พญายม ซึ่งในแต่ละปีจะจัดนักศคนตรีได้จำนวนมาก ประมาณ 60 – 70 คน โดยให้เหตุผลว่าขบวนแห่เป็นขบวนใหญ่ หากมีนักศคนตรีจำนวนมากคงคอยู่กันผ่อนแรงจะทำให้แต่ละคนไม่เหนื่อยกันมากเกินไป และห้ามไม่ให้นักศคนตรีดื่มสุรา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างการขบวนแห่ เพื่อนักศคนตรีจะได้บรรเลงได้อย่างเต็มศักยภาพ เลยเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของคณะยานายสมควร บุญรอด

การบรรเลงกลองยาวของคณะนายสมควร บุญรอดนั้น เน้นบรรเลงมือกลองยาวทั่วไป ประกอบกับเครื่องดนตรีดำเนินทำนองได้แก่ ระนาดเอกและซอตัวง เพื่อช่วยให้การบรรเลงมีความสนุกสนานคึกคิ้น นายสมควร บุญรอดยังอธิบายอีกว่า ที่ผ่านมาได้มีคณะกลองยาวร่วมกันแน่ในประเพณีมากกว่าปัจจุบันนี้ เช่น คณะเพชรไฟลิน อำเภอศรีราชา เป็นต้น (สมควร บุญรอด, สัมภาษณ์, 7 มีนาคม 2561)

ภาพที่ 7 (ซ้าย) ระนาดເອກທີ່ໃຫ້ບຣາລຶງໃນຂບວນ
ของຄະນະນາຍສມຄວຣ ບຸລູຮອດ

ภาพที่ 8 (ขวา) ທອດ້ວງທີ່ໃຫ້ບຣາລຶງໃນຂບວນ
ของຄະນະນາຍສມຄວຣ ບຸລູຮອດ

การບຣາລຶງກລອງຍາວໃນຂບວນແຫ່ພຸຍາມນັ້ນເປັນການບຣາລຶງແບບທົ່ວໄປ ຮູບແບບການບຣາລຶງ
ກລອງຍາວນັ້ນ ພສມກັບການບຣາລຶງ ທອດ້ວງທີ່ໂຮນາດເອກ ບຣາລຶງເພັງເກົ່ດປະກອບການແກ່ກລອງຍາວ ໄດ້ແກ່
ເພັງຈືນຕອກໄມ້ ພມ່າຖຸງເລ ພມ່າຮ້າຂວານ ເປັນຕົ້ນ ໂດຍຮູບແບບການດຳເນີນທຳນອນຂອງກລອງຍາວເປັນການຕີຍືນພື້ນ
ເສີຍ “ບອມ” ໂດຍຈະມີຜູ້ນຳຄອຍຕຶກລອງເປັນການຕົກແຕ່ງທຳນອນ

ນອກຈາກຄະນະກລອງຍາວທີ່ປຣາກງູງໃນຂບວນແຫ່ພຸຍາມທຳບລບາງພຣະ ອຳເກອສຣີຣາຈາ ຈັງຫວັດໜັງບຸຮົງ
ຍັງພບການໃຫ້ດົນຕີປະໂຄມ ໃນການປະກອບພິບຮົງສຮວງຫຸ່ນພຸຍາມ ຜຶ່ງຈະແສດງຮາຍລະເອີດໃຫ້ທຽບໃນຫຼັງຂ້ອ
ຕ່ອໄປ

ຜູ້ທຳພິບຮົງສຮວງພຸຍາມ

ທລັງຈາກໜາວໜຸ່ມໜ້ນທຳບລບາງພຣະທຸກໝູ່ໜ່ວຍກັນແຫ່ທຸນຮູປັ້ນພຸຍາມມາຍັງປະປັບປຸງ ຊາຍທະເລ
ບລບາງພຣະ ເມື່ອເຂີ້ມຮູປັ້ນພຸຍາມມາຍັງປະປັບປຸງ ຜຶ່ງຈະແສດງຮາຍລະເອີດໃຫ້ທຽບໃນຫຼັງຂ້ອ
ຕ່ອໄປ

ภาพที่ 9 (ซ้าย) นายປາກູ້ຫາຣີຍ ສຍມກພ

ພຣາຮມນີ້ຜູ້ທຳພິບຮົງສຮວງ

ภาพที่ 10 (ขวา) ຜູ້ວິຈັຍກັບນາຍປາກູ້ຫາຣີຍ ສຍມກພ

นายปาฐีหาริย์ สยามกพ ปัจจุบันอายุ 45 ปีจากเทศสถานโนบสัต্তพราหมณ์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนา รับหน้าที่เป็นพราหมณ์ผู้ทำพิธีบวงสรวง พร้อมกับคณะ

นายปาฐีหาริย์ สยามกพ ได้รับเชิญให้เป็นผู้ทำพิธีบวงสรวงในพื้นที่จัดหัวดฉลบุรี และจังหวัดอื่นๆ ในพื้นที่ภาคตะวันออก สำหรับประเพณีแห่พญายม ตำบลบางพระนี้ ได้เชิญให้มาประกอบพิธีเป็นเวลา กว่า 5 ปี แล้ว อีกทั้งยังเป็นผู้ทำพิธีบวงสรวงกองข้าวที่อำเภอศรีราชาอีกด้วย

คณะของนายปาฐีหาริย์ สยามกพ ยังประกอบไปด้วยผู้ช่วยอีก 4 ท่าน ได้แก่ นายบุญโชค สุดสงวน นายศิริพงษ์ อกุวงศ์ นายวิรช จำกัล นายบดินทร์ ศึกษาศิลป์ โดยทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยของการประกอบพิธีบวงสรวงและรับหน้าที่บรรเลงดนตรีประกอบอีกด้วย

ภาพที่ 11 (ซ้าย) นายบุญโชค สุดสงวน ผู้ตีฆ้องชัย

ภาพที่ 12 (ขวา) นายศิริพงษ์ อกุวงศ์ ผู้เป่าสังข์

ภาพที่ 13 (ซ้าย) นายวิรช จำกัล ผู้ไกวบัณฑეาวร์

ภาพที่ 14 (ขวา) นายบดินทร์ ศึกษาศิลป์ ผู้เป่าสังข์

ดนตรีที่ปราภูพในพิธีบวงสรวงหุ่นพญาym ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

การบวงสรวงหุ่นพญาym ในประเพณีแห่งพญาym ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ปราภูพการใช้งประโคมซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี ได้แก่ ฆ้องชัย 1 ใบ สังข์ 2 ขอน และบันเทาเวร์ 1 ใบ

เครื่องดนตรีที่ปราภูพลำดับแรกในพิธีบวงสรวงหุ่นพญาymคือฆ้องชัย มีลักษณะเป็นลูกช้องขนาดใหญ่ เส้นผ่านศูนย์กลาง 80 เซนติเมตร แขวนไว้บนขาตั้ง เวลาบรรเลงใช้มือตีฆ้องตีลงบนปุ่มช่อง เช่นเดียวกับฆ้องหุ่ย

ฆ้องชัยที่พบ มีลักษณะสอดคล้องกับเครื่องดนตรีในพระราชพิธีที่ใช้บรรเลงในวพระสาคิน ตามที่ กัทระ คุณข้าได้อธิบายไว้ในบทความเรื่องดนตรีพระราชพิธีสิบสองเดือนตามวาระที่ปราภูพในปฏิทินหลวงได้ ความว่า “ฆ้องชัย เป็นเครื่องดนตรีที่มีมาแต่โบราณ ไม่เคยเปลี่ยนแปลง มีทั้งหมด 2 ใบ ใบที่ 1 ชื่อว่า “ฆ้องคำ” ฆ้องคำจะใช้ในพระราชพิธีทั่วไป ใบที่ 2 ชื่อ “ฆ้องแดง” ฆ้องแดง จะใช้เฉพาะงานพระราชพิธีที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนิน การลั่นฆ้องชัยแดงจะลั่นโดยพระมหาณีหลวงเท่านั้น” (กัทระ คุณข้า, 2558, น. 146)

ภาพที่ 15 ฆ้องชัยที่ใช้ในพิธีบวงสรวงพญาym

เครื่องดนตรีที่ปราภูพลำดับที่สองคือ สังข์ มีลักษณะเป็นเปลือกหอย สีขาว ความยาว 15 เซนติเมตร เวลาบรรเลงใช้เป่าที่ด้านหัวของสังข์ ซึ่งสอดคล้องกับที่กัทระ คุณข้าอธิบายไว้ในเรื่องเดียวกัน ดังนี้

สังข์เป็นเครื่องดนตรีที่มีมาแต่โบราณสังข์เป็นหอยชนิดหนึ่ง สีขาว มีลักษณะพิเศษกล่าวคือจะต้อง มีการวนให้ห้องไปทางขวา วนเป็นลักษณะวงกลมจากวงกลมขนาดเล็กไปใหญ่ หอยลังข์ที่นำมาใช้ในงาน พระราชพิธีจะต้องมีลักษณะใหญ่และหนา หอยชนิดนี้จะพบได้ในประเทศไทยเดิม สังข์มีลักษณะเลี้ยงทุ่ม ดัง กังวน โบราณให้ความหมายของเสียงสังข์ว่าเป็นเสียงที่มาจากการสร้าง แสดงถึงความเป็นมงคล อุดมสมบูรณ์ ในรูปแบบเดียวกับแต่องон แต่ครั้ง (กัทระ คุณข้า, 2558, น. 144)

ภาพที่ 16 สังข์ที่ใช้ในพิธีบวงสรวงพญาแม่น้ำ

เครื่องดนตรีที่ปราກกฎบล้ำดับที่สาม คือบัณฑეาเวร์ กลองสองหน้าขนาดเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลาง 15 เซนติเมตร ตรงกลางคอดด้านบนมีเส้าผูกเขือกปลายติดตุ้มสำหรับบรรเลง วิธีการบรรเลงใช้ถือแล้วแกะงับ หรือไกว ให้ตุ้มไปกระแทบหน้ากลองทั้งสองด้าน ซึ่งกรมศิลปากร อธิบายไว้ในหนังสือเครื่องดนตรีไทยว่า “ใช้ในการบรรเลงประกอบการ “ขับไม้” ในงานพระราชพิธี เช่น ขับกล่อมสมโภชพระมหาเสวตฉัตร สมโภชพระยาช้างเผือกและช้างสำคัญเป็นต้น” (กรมศิลปากร, 2551, น. 54)

ภาพที่ 17 บัณฑეาเวร์ที่ใช้ในพิธีบวงสรวงพญาแม่น้ำ

การบรรเลงเครื่องดนตรีตามที่กล่าวข้างต้น ผู้บรรเลงเครื่องดนตรีบัณฑეาเวร์ สังข์ ขอนที่ 1 สังข์ขอนที่ 2 และช้างชัย จะยืนเรียงหน้ากระดานตามลำดับ

ภาพที่ 18-19 การประโคมช้องชัย สังข์และบัณฑეาะວที่ใช้ในพิธีบวงสรวงพญาณ

ขั้นตอนการบวงสรวงหุ่นพญาณ

สำหรับลำดับขั้นตอนของการประกอบพิธีบวงสรวงพญาณ เป็นการทำพิธีตามความเชื่อ โดยใช้การประโคมช้องชัย สังข์และบัณฑะะวในการประกอบพิธี เพื่อให้เกิดบรรยายกาศอันน้อมนำจิตผู้เข้าร่วมพิธีให้เกิดความศรัทธา ทำให้พิธีเกิดภาวะความศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อ อีกทั้งยังใช้การประโคมดนตรีเพื่อเป็นอาณัติสัญญาณให้กับผู้เข้าร่วมประกอบพิธีทราบถึงการทำพิธี

จากการสัมภาษณ์นายปานวิหาริย์ สยามภพ พระมณีผู้ทำพิธีบวงสรวง สามารถสรุปลำดับขั้นตอน และรายละเอียดของการทำพิธีที่ใช้ดนตรีเข้ามา มีส่วนร่วมได้ว่า การบวงสรวงหุ่นพญาณนี้เริ่มจากการกล่าวอันเชิญสิ่งศักดิ์ทั้งหลาย รวมไปถึงองค์พญาณตามความเชื่อ ซึ่งใช้เครื่องดนตรีในการประโคม ได้แก่ ช้องชัย สังข์และบัณฑะาะວ เป็นดนตรีประกอบพิธี หรือเรียกว่า ดนตรีประโคมในทุกลำดับขั้นตอนของพิธี การประกอบนัยของการประกอบพิธี โดยมีรายละเอียดดังนี้

การประโคมช้องชัย สังข์และบัณฑะาะວ มีนัยเพื่อแสดงการต้อนรับเหล่าลิงศักดิ์สิทธิ์ การประโคมปราภูท นำองเพลงหรือบุพเพลง โดยมีลำดับการบรรเลงเครื่องดนตรี เริ่มด้วย ช้องชัย ต่อมาสังข์และบัณฑะาะວบรรเลงไปพร้อมกัน ในทุกลำดับขั้นตอน การประโคมช้องชัย สังข์และบัณฑะาะວ ผู้บรรเลงช้องชัยจะเป็นผู้เริ่มการประโคมโดยตีช้องชัยสามครั้ง เป็นรูปแบบเดียวกันทุกครั้ง ในพิธีบวงสรวงพญาณนี้ไม่มีการใช้วงปี่พาทย์

การจุดธูปเทียนและบูชาด้วยดอกไม้แสดงความหมายถึงการบูชาดิน น้ำล้ม ไฟ การใช้เครื่องกระยาบวช ประกอบด้วยนม เนย ชา หมาก พลุ บุหรี่ ถั่วเขียว ต้มแตง ต้มขาว แสดงความหมายถึงความอุดมสมบูรณ์ (ปานวิหาริย์ สยามภพ, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2560)

ลำดับขั้นตอนในพิธี การทำพิธีเริ่มจาก ผู้ทำพิธีเชิญประทานในพิธีจุดธูปเทียนบูชาศักดิ์สิทธิ์ จากนั้น ปักธูปเทียนบนเครื่องสังเวย ผู้ทำพิธีจะเริ่มสวดมนต์ตามโองการเพื่อเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระมณีกล่าวอวยพร รายชื่อผู้เข้าร่วมพิธี พระมณีเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์รับเครื่องสังเวย พระมณีกล่าวอวยพร ประยักษ์ว่าตอกดอกไม้ และไหว้บูชา 4 ทิศ เมื่อถึงลำดับนี้นับเป็นการเสร็จสิ้นพิธีบวงสรวง จากนั้นลาเครื่องสังเวย และดำเนินการเชิญหุ่นพญาณล้อยลงทะเล โดยในระหว่างพิธีจะมีการประโคมช้องชัย สังข์ บัณฑะาะວทຽกอยู่เป็นระยะ

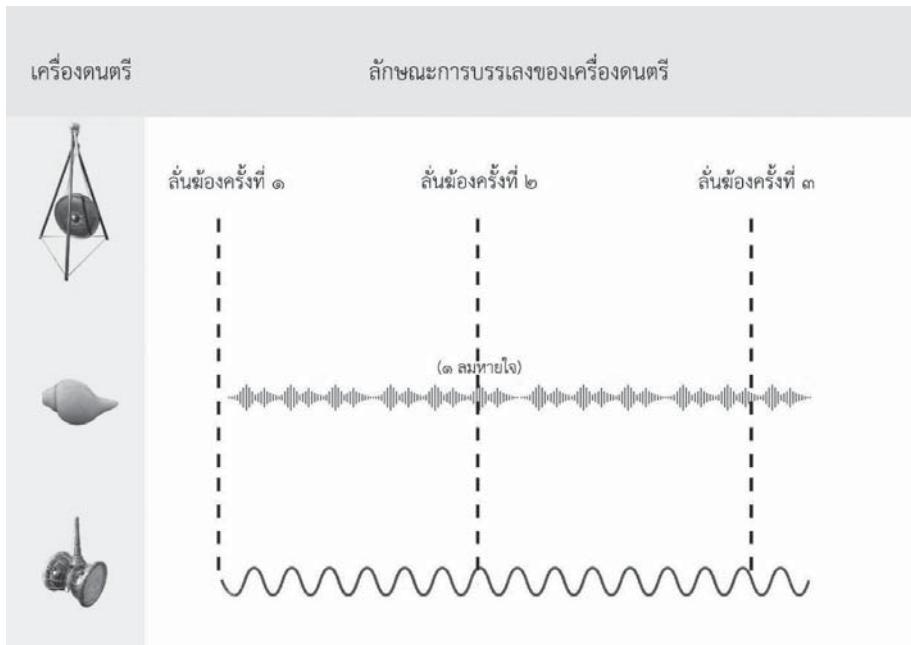
จากข้อมูลสัมภาษณ์เรื่องลำดับพิธี ผู้วิจัยขอแสดงขั้นตอนของพิธีบวงสรวงหุ่นพญาymพร้อมกับการประโคมซึ่งขึ้น สังข์ บันเทาوار์ ดังนี้

ตารางแสดงขั้นตอนของพิธีบวงสรวงพญาym

ลำดับ	รายละเอียด	คนตีระฆัง	หมายเหตุ
1	พระมณฑ์เชิญประชานในพิธีจุดธูปเทียนบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์	-	
2	ปักธูปเทียนบนเครื่องสังเวย	-	
3	พระมณฑ์รีบพิธีสวดมนต์ตามโองการ	-	
4	พระมณฑ์สวดเชิญเทวดา	ประโคมครั้งที่ 1	
5	พระมณฑ์กล่าวอวยพรรายชื่อผู้เข้าร่วมพิธี	ประโคมครั้งที่ 2	
6	พระมณฑ์เชิญเทพทั้งหมดรับเครื่องสังเวย	ประโคมครั้งที่ 3	
7	พระมณฑ์กล่าวอวยพร	ประโคมครั้งที่ 4	
8	โปรดข้าวตอกดอกไม้	ประโคมครั้งที่ 5	1) เป็นการประโคมที่นานที่สุด 2) เสร็จพิธีบวงสรวง
9	ไหว้บูชา 4 ทิศ	-	
10	ลาเครื่องสังเวย	-	
11	เชิญหุ่นพญาymถอยลงทะเล	-	เสร็จพิธี

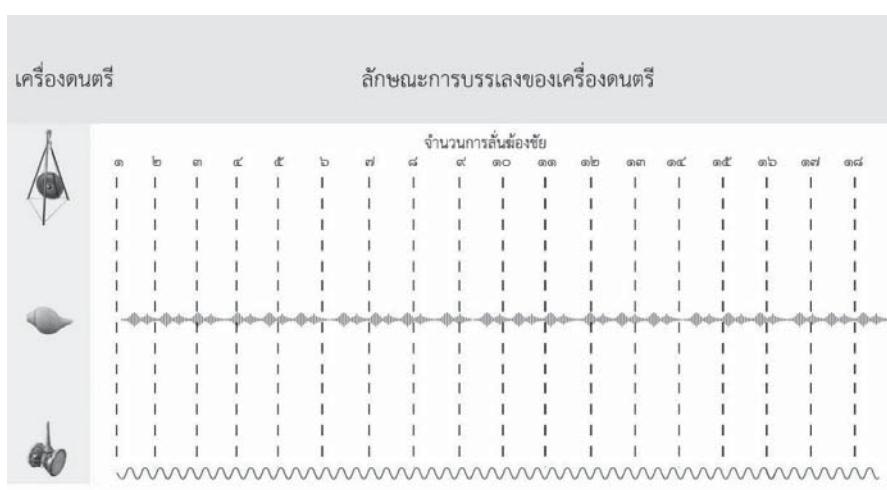
สำหรับคนตีระฆังที่ปรากฏทั้งหมด 5 ช่วงระหว่างการบวงสรวงหุ่นพญาym ได้แก่ ขั้นตอนการอวยพรเทวดา อวยพรผู้เข้าร่วมพิธี ถวายเครื่องสังเวย อวยพร และโปรดดอกไม้ ซึ่งจากการประโคมคนตีทั้ง 5 ครั้งนั้น พบร่วมกับการประโคมครั้งที่ 1-4 เป็นรูปแบบที่เหมือนกันคือ ข้องชัยเริ่มเป็นสัญญาณให้สังข์และบันเทาوار์บรรเลงพร้อมกันอย่างต่อเนื่อง และเมื่อชั่งขึ้ยลั่นถึงครั้งที่ 3 เป็นสัญญาณให้หยุดบรรเลงตามรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 19 รูปแบบการบรรลุผลตระหง่าน

การประโคมครั้งที่ 5 มีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากการประโคมครั้งที่ 4 คือ ไม่ได้ใช้เวลาประโคมยาวนานที่สุดตลอดการประ globophis ไปรยข้าวตอก โดยสามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 20 รูปแบบการบรรเลงดนตรีประโภค

เครื่องดนตรีประโคมในพิธีบวงสรวงหุ่นพญาymปราภูพ ห้องชัย สังข์ บันเทาเวร์ การประโคมนั้น ทำการตามลำดับพิธีกรรมทั้งหมด 11 ขั้นตอนแบ่งเป็นการประโคม 5 ครั้ง โดยครั้งที่ 5 ในช่วงการโปรดข้าวตอก ดอกไม้จะเป็นการประโคมที่นานที่สุด ซึ่งนายปานิชพิริย์ สมมภพ ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่า หากมีการบรรเลง วงปี่พาทย์ประกอบพิธี จะเป็นการบรรเลงเช่นเดียวกับพิธีไหว้ครุณตรีนาภูศิลป์ แต่จะใช้เพลงน้อยซึ่งใน กรณีนี้ ประกอบด้วยเพลง 2 บทเพลงได้แก่ เพลงสาธุการ ในพิธีจุดธูปเทียนบูชา และเพลงโปรดข้าวตอก ในช่วงพิธีการโปรดข้าวตอก เพียงเท่านั้น

เพลงสาธุการ แสดงถึงความหมาย การกราบบูชาพระรัตนตรัย และเพลงโปรดข้าวตอก แสดงถึงความเจริญของงานอันเป็นมงคล เป็นเพลงประเภทเพลงหน้าพาทย์ ซึ่งเป็นกลุ่มเพลงสำคัญในการ ศึกษาดนตรีไทย นอกจากเพลงสาธุการ และ เพลงโปรดข้าวตอกที่กล่าวถึงแล้วนั้น ผู้วิจัยยังพบการใช้เพลง สำคัญของดนตรีไทยอีกหนึ่งเพลง คือเพลงตระเชญ ในงานประเพณีแห่พญาym ปี พ.ศ. 2550 บรรเลงโดย วงปี่พาทย์พิธีจากสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ควบคุณการบรรเลง โดยอาจารย์วัชระ คงคำ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ในเวลานั้น และผู้วิจัยบรรเลงระนาดทุ่ม วงปี่พาทย์พิธี

ภาพที่ 21 ผู้วิจัยบรรเลงระนาดทุ่มวงปี่พาทย์พิธีจาก สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในประเพณีแห่พญาym ปี พ.ศ. 2550

เพลงตระเชญ เป็นเพลงหน้าพาทย์ชั้นสูง ถูกใช้บรรเลงในพิธีไหว้ครุณดนตรีไทย โดยมีนัยสำคัญเพื่อ อัญเชิญเทพ เทวดา ครุฑ ตลอดจนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มาร่วมในพิธี รวมไปถึงใช้ในการบรรเลงประกอบการแสดงด้วย ซึ่งการบรรเลงประกอบพิธีบวงสรวงพญาym ปี พ.ศ. 2550 ได้มีการบรรเลงเพลงตระเชญในพิธีบวงสรวง ก่อนจะเชญหุ่นพญาymลายทะเลในลำดับถัดไป สอดคล้องกับความหมายบทเพลงที่ใช้อัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มาในประเพิรี หรือ อัญเชิญองค์พญาymมาตามความเชื่อของชาวตำบลบางพระ เพื่อปัดเป่าสิ่งไม่ดีและอวยพร ให้เกิดความสุข ความเจริญของชุมชน

ในพิธีบวงสรวงพญาym ที่พบรการใช้บทเพลงหน้าพาทย์ตามที่กล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญ ของประเพณีท้องถิ่น ที่รับเอราวัณนธรรมดุนตรีราชสำนักโดยเฉพาะวัฒนธรรมการบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ ซึ่งเป็นเพลงสำคัญ ตามที่ครุฑประสิทธิ์ ถาวร ศิลปินแห่งชาติ สาขาวิชาศิลปะการแสดง ปี พ.ศ. 2531 ได้อธิบาย

ไว้ว่า “เพลงหน้าพายถือเป็นเพลงศักดิ์สิทธิ์ นับเป็นครูแห่งศิลปิน เมื่อศิลปินจะร้อง จะรำหรือจะบรรเลง เพลงหน้าพาย เขามักจะทำการคระด้วยความนอบน้อมก่อนทุกครั้งไป เพพแต่ละองค์จะมีเพลงประจำองค์ จะอัญเชิญเทพองค์ได้ก็จะบรรเลงเพลงประจำองค์เทพนั้นๆ” (ประสิทธิ์ ถาวร, 2559, น. 43) สอดคล้องกับแนวคิดในการบรรเลงเพลงหน้าพาย ที่ผู้บรรเลงจะต้องปฏิบัติด้วยความนอบน้อม แสดงความเคารพ ประพฤติตนให้เรียบร้อยในขณะการบรรเลงอยู่เสมอ เป็นระเบียบที่ถือปฏิบัติและที่ผู้วิจัยได้รับการถ่ายทอดมา

สืบเนื่องจากบทเพลงอันสำคัญที่ปรากฏในประเพณีแห่งพญาณดังที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยขอบันทึก ทำนองเพลงตระเชิญ ทางฟ้อของใหญ่ที่ได้รับถ่ายทอดมาจากอาจารย์ ดร. ภัทร์ คุณเข้า โดยนำเสนอ เพลงตระเชิญอีกจำนวนหนึ่งเพื่อเป็นการแสดงถึงความตระหนักรู้ในศิลปวัฒนธรรมคนตระไทยให้ปรากฏ โดยมีทำนองดังนี้

ทำนองเพลงตระเชิญ

ทำนองบรรทัดที่ 1

----	- - - พ	- - - พ	- - - ท	- - - ล	- - - -	- พ - พ	- - - ม
----	- - - พ	- - - พ	- - - พ	- - - ม	- - - พ	- - - -	- - - ม

ทำนองบรรทัดที่ 2

----	- ล - ล	- ร - ท	- ล - ม	- ล - พ	- ม - ร	- ม ร ร	- - - ร
- - - ล	- - - -	- ร - ท	- ล - ม	- ล - พ	- ม - ร	- - - ซ	- ร - -

ทำนองบรรทัดที่ 3

----	- - - พ	- - - พ	- - - ท	- - - ล	- - - -	- พ - พ	- - - ม
----	- - - พ	- - - พ	- - - พ	- - - ม	- - - พ	- - - -	- - - ม

ทำนองบรรทัดที่ 4

----	- ล - ล	- ร - ท	- ล - ม	- ล - พ	- ม - ร	- ม ร ร	- - - ร
- - - ล	- - - -	- ร - ท	- ล - ม	- ล - พ	- ม - ร	- - - ซ	- ร - -

ทำนองบรรทัดที่ 5

----	- - - พ	- - - พ	- - - ม	- - - ร	- - ม พ	- ม - พ	- ซ - ล
----	- - - พ	- - - พ	- - - ม	- ร - -	- - - พ	- ม - พ	- ซ - ล

ทำนองบรรทัดที่ 6

----	- ล - ล	- - ม พ	- ล - ท	- ด - ร	- ด - -	ท ท - -	ล ล - พ
- - - ล	- - - ม	- ร - -	- ล - ท	- ด - ร	- ด - ท	- - - ล	- - - ด

ทำนองบรรทัดที่ 7

- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - ม	- - ม พ	- ล - -	- ล - พ	- - - -
- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - ท	- ร - -	- - - ม	- ร - -	ม ร - ท

ทำนองบรรทัดที่ 8

- - - -	- ໜ - ໜ	- ໜ - ຕ	- ພ - ມ	- ຕ - ໜ	- ມ - ກ	- ມ ກ ກ	- - - ກ
- ຕ - ໜ	- - - -	- ໜ - ຕ	- ພ - ມ	- ຕ - ໜ	- ມ - ກ	- - - ທ	- ກ - -

ทำนองบรรทัดที่ 9

- - - -	- - - វ	- - - វ	- - - វ	- - - ឯ	- - វ វ	- វ - វ	- ឯ - ឯ
- - - -	- - - វ	- - - វ	- - - វ	- ឯ - -	- - - វ	- វ - វ	- ឯ - ឯ

ทำงานของ IRS ทั้งที่ 10

- - - -	- ลิ - ลิ	- - ม พ	- ลิ - ท	- ද - ນ	- ද - -	ທ ທ - -	ລ ລ - ພ
- - - ລ	- - - ມ	- ວ - -	- ລ - ທ	- ດ - ນ	- ດ - ທ	- - - ລ	- - - ດ

ทำนุ公约 حرทั้ดที่ 11

--- չ	--- ՛	--- Դ	--- Մ	--- Վ Պ	- ՛ ---	- ՛ Պ	---
--- Շ	--- ՛	--- Դ	--- Թ	- Վ ---	--- Մ	- Վ ---	Վ Վ Թ

ทำนองฯ เรทหัดที่ 12

- - - -	- พ - พ	- ท - ต	- พ - ม	- ต - พ	- ม - ງ	- ม ງ ງ	- - - ງ
- ต - พ	- - - -	- ท - ต	- พ - ม	- ต - พ	- ม - ງ	- - - ງ	- ງ - -

ทำง Kong 1 เรทติ้งท็อปที่ 13

- វ - ត	- - - ន	- វ - ត	- - - វ	- - - -	- - វ ន	- វ ត -	វ ន - -
- ន ិ - -	ន ិ - -	- ន ិ - -	ន ិ - -	- ន ិ - ន	- ន ិ - -	- - - ន	- - - ន ិ

ทำางອງເຣທັດທີ 14

- - វ វ	- វ - ិ	- - - -	ិ ទ - វ	- វ - ិ	- វ - ទ	- - ិ ទ	- វ - ិ
- វ - -	- ិ - ិ	- ិ - ិ	- - - វ	- ិ - ិ	- ិ - ិ	- ិ - -	- ិ - ិ

ทำนองแรร์ทัดที่ 15

--- ໜ	--- ຕ	--- ທ	--- ນ	--- ນ ພ	- ຕ -	- ຕ - ພ	---
--- ໜ	--- ຕ	--- ທ	--- ທ	- ນ -	- ນ	- ນ -	ນ ນ - ທ

ทำนองแรร์ทัดที่ 16

- - - -	- พ - พ	- ท - ถ	- พ - ม	- ถ - พ	- ม - ງ	- ม ງ ງ	- - - ງ
- ถ - พ	- - - -	- ท - ถ	- พ - ม	- ถ - พ	- ท - ถ	- - - ช	- ถ - -

ฉบับเพลย์

ผู้จัดยื่นได้รับการถ่ายทอดทำงานของเพลنجจากการองศาสตราระบบ ดร.ภัทร คงขำ

ประเพณีแห่งพญาym ตำบลบางพระ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เป็นประเพณีที่เกิดจากความเชื่อ เนื่องจากความเชื่อใน พัฒนาจากความเชื่อในกลัยเป็นประเพณี ที่มีการใช้ศิลปวัฒนธรรมทางดนตรีไทยเข้ามา มีส่วนร่วม ทั้งการใช้ดนตรีพื้นบ้านอย่างกลองยาว และดนตรีราชสำนักอย่างการใช้วงพระโคมซองซัย สังข์ บันเตาะว รวมไปถึงการใช้วงปีพายพิธีและบทเพลงหน้าพายที่สำคัญ เช่นเดียวกับที่ปรากฏใน พระราชพิธี พิธีทางศาสนา และพิธีแห่งชีวิตของชาวไทย จึงนับเป็นประเพณีที่สำคัญของจังหวัดชลบุรี ทั้งนี้ รูปแบบการใช้วัฒนธรรมดนตรีในประเพณีแห่งพญาym อาจสามารถพัฒนาให้เป็นรูปแบบที่แข็งแรงมั่นคง จนพัฒนาถึงความของราชสำนักสามารถสืบทอด อนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมดนตรีของชาติต่อไป ในอนาคต

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องดนตรีในประเพณีแห่งพญาym ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เกิดจากสมมติฐานของผู้วิจัยเรื่องการบรรเลงดนตรีพิธีกรรมประกอบพิธีแห่งพญาym ที่ผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์ เมื่อปี พ.ศ. 2550 จากการศึกษาพบว่าไม่ปรากฏพบการบรรเลงปีพายพิธีกรรมในพิธีกรรมนี้มาก่อน ซึ่งไม่สอดคล้องกับความเป็นไปได้ที่มาจากการศึกษาพิจัยเรื่องปีพายพิธีกรรมในจังหวัดชลบุรี (กัทธะ คำนำ, 2550) และวิจัยเรื่องบทเพลงประกอบพิธีไหว้ครุฑ์ในจังหวัดชลบุรี (กิตติภัณฑ์ ชิตเทพ, 2558) ที่แสดงถึงร่องรอยของวัฒนธรรมดนตรีไทย ที่มีคุณะปีพายพิธีกรรมเป็นจำนวนมากในจังหวัดชลบุรีในปัจจุบัน ซึ่งอาจเป็นเพราะพิธีนี้ไม่ได้เป็นพิธีที่ปรากฏโดยทั่วไป และผู้ทำพิธีที่เป็นผู้กำหนดบทเพลงไม่ได้เลือกใช้ วงปีพายบูรเลงประกอบในพิธีกรรมนี้ และนอกจากบทเพลงตระเรียงที่พบในปี พ.ศ. 2550 โดยผู้วิจัยแล้ว ในปัจจุบันไม่พบการใช้วัฒนธรรมดนตรีราชสำนักในประเพณีนี้อีก

การศึกษาจังพบอีกว่า การจัดประเพณีเริ่มจากประเพณีของชาวบ้านและมีหน่วยงานราชการ เข้ามาสนับสนุน ให้งบประมาณดำเนินการ และเป็นผู้จัดการประสานงานให้กับชาวบ้านในท้องถิ่นได้มี ส่วนร่วมในประเพณีท้องถิ่นของตน ส่งผลให้เกิดความรัก สามัคคี และห่วงใยในประเพณี อีกทั้งยังเป็น การรวมเอาวัฒนธรรมด้านดนตรีและศิลปะการแสดงแบบพื้นบ้านและแบบประเพณี ได้แก่ การบรรเลง วงกลองยาวและการแสดงโขน เป็นต้น เข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของประเพณี ทำให้เป็นการเผยแพร่ และสืบทอด ศิลปวัฒนธรรมของชาติได้อย่างหนึ่ง

จังหวัดชลบุรีมีประเพณีที่หลากหลาย เช่น ประเพณีวิ่งควาย ฯลฯ เสนอให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล และศึกษาถึงความเชื่อมโยงของของประเพณีและวัฒนธรรมดนตรีไทย หรือการศึกษาใช้ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่นภาคตะวันออกเป็นฐานข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงานด้านดุริยางคศิลป์ไทย ทำให้เกิดการ สร้างเอกลักษณ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นไทยต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (ม.ป.ป.). มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. [ออนไลน์]. 2560. สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2560. จาก <http://ich.culture.go.th>.

กรมศิลปากร. (2551). เครื่องดนตรีไทย พิมพ์อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพม่อราชวงศ์เทวกุล ณ เมรุวัดมกุฏกษัติยาราม. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.

กิตติภัณฑ์ ชิตเทพ. (2558). บทเพลงประกอบพิธีไหว้ครุณตรีไทยในจังหวัดชลบุรี. งบประมาณกองทุนวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี พ.ศ. 2558. คณะกรรมการและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา.

ดาวร แสงจิต. (2560, 15 เมษายน). สัมภาษณ์.

ประสิทธิ์ ดาวร. (2559). หนังสือที่รัลลิกพิธีไหว้ครุณตรีไทย ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พุทธศักราช 2555: เพลงหน้าพากย์ในพิธีไหว้ครุ (หน้า 43-45). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปฏิภาณ สมภพ. (2560, 18 เมษายน). สัมภาษณ์.

แปลก เมื่อนุช. (2560, 15 เมษายน). สัมภาษณ์.

ภัทระ คงคำ. (2558). ดนตรีในพระราชพิธีสิบสองเดือนตามวาระที่ปรากฏในปฏิทินหลวง. วารสารศิลปกรรม, ปีที่ 7 ฉบับที่ 1. 135 – 155.

สาร มีทรัพย์. (2560, 15 เมษายน). สัมภาษณ์.

สมควร บุญรอด. (2561, 7 มีนาคม). สัมภาษณ์.